

AIDAI

Marchėnas Pirmadienis, 1946.VIII.19d./III metai/ Nr. 191/223/

Iš Taikos Kongreso

Paryžius. Šeštadienio posėdyje Britų delegatas Mac Neil pasiūlė pakviesti ir Austrijos delegatą į Taikos Kongresą. Višinskis tam griežtai pasipriešino, argumentuodamas tuo, kad Austrija iki pat karo pabaigos kovėjusi drauge su Vokietija. Mac Neil pasiūlijimas 15 balsų prieš 6 priimtas. Kaip paprastai, prieš balsavo: Rusija, Ukraina, Gudija, Lenkija, Čekija ir Jugoslavija.

Paskutinėmis žiniomis, Austrijos delegatas užs. reikalų min. Gruberis jau laukiamas Paryžiuje.

Pirmadienį Komisijos toliau svarstys politines klausules, numatytas taikos sutarčių projektuose.

Paryžius. Į Taikos Kongresą nutarta pakviesti Albanija, Kuba ir Meksika. Be to, Višinskio siūlyjimu į Taikos Kongresą pakviestas ir Iranas. Visos šios valstybės dalyvaus Kongrese tik patariamuoju balsu. Višinskis, kalbėdamas prieš Austrijos pakvietimą, pareiškė, kad Austrija pati niekuo neprisidėjo prie kovos prieš Hitlerį ir nieko nedarė sau išlaisvinti. Todėl dėl jos pakvietimo į Taikos Kongresą Rusija tegali išsakyti - "Net!" Be to, sovietų delegatas nepripažįsta Prancūzijai teisės dalyvauti sprendžiamuoju balsu svarstant prieš vasalinių valstybių taikos sutartis. Ši klausima dar svarstys Kongreso pilnatis. Tikinasi, kad artėdientį padarys pareiškimus Albanijos, Kubos, Egipto ir Meksikos atstovai.

"Pravda" puola Byrnesą

Maskva /AP/. "Pravda" apšaukia Taikos Kongresą, labai puolė Byrnesą.

JAV delegacijos vadovas, matyti, išsivaidzduoja esąs Kongreso šeimininkas. Jis mano, kad jam viskas galima. Byrnesas galvoja, kad demokratija tik tada veikia, kai laužo-

mos elementarinės konferencijos dalyvių teisės, rašo "Pravda". Toliau tame pat straipsnyje rašoma: matyti, kad ponas Byrnesas užmiršo, kad jis pirmininkauja tarptautinei konferencijai, o ne JAV užsienių reikalų posėdžiui, kur svarstoma Panamos ar Hondūro reikalai, kur jis galėtų nusivilkti švarką ir padėti kojas ant stalo.

Trumpos žinios

- Vašingtonas. JAV užsienių reikalų ministro pavaduotojas Atchesonas pareiškė, kad netrukus busias paskelbtas JAV ir Anglijos nusistatymas Dardanelų klausimu. Pasak Atchesono, prekiniai laivai turėtų laisvai plaukioti pro Dardanelus, o karo laivai galėtų praplaukti tik tam tikromis sąlygomis.

- Londonas. Britų kolonijų ministras ir Bevinas drauge svarstė Palestinos klausimus, imdami dėmesį prezidento Trumano notą.

- N. Delhi. Indijos Kongreso partijos vadas Pandit Nehru atvyko į N. Delhi tartis su vice karaliumi naujos vyriausybės sudarymo klausimu.

- Berlynas. Berlyne prasidėjo socialdemokratų konferencija. Iš vakarinių zonų atvyko apie 300 atstovų. Numatoma priimti 20 punktų programą, kurioje reikalaujama panaikinti zonų sienas ir ūkiškai sujungti Vokietiją.

- Ankara. Turkijos ministras pirmininkas pareiškė, kad Turkija siekia gerų santykių su visomis valstybėmis, tačiau negali nusileisti ten, kur paliečiamas valstybės suverenitetas ir integralumas.

- Kairas. Nilo deltoje graso milžiniškas Nilo potvynis, kuris gali baigtis baisia katastrofa.

- Naujorkas. Britai ir kitos vakarinės valstybės nesutinka Albanijos priimti į Sąjunginių Tautų organizaciją.

- Kalkutą. Per paskutinius ne-

ramumus 57 asmens žuvo ir 700 sužeista.

- Ženeva. UNRROs konferencija baigėsi. La Guardia pareiškimu UNRRA galėsianti globoti tremtinius ilgiausia iki 1947 m. birželio 30 d.

- Maskva. Ši sekmadienį Sovietų Rusija švenčia aviacijos dieną. Stalinas visoms ginkluotoms pajėgoms paskolbė įsakymą. Pasveikinęs karių, o ypač aviaciją, Stalinas įsakė Maskvoje ir visose tarybinių respublikų sostinėse iššauti po 20 šūvių.

- Maskva. "Izvestijos" rašo, kad rugpjūčio 8 d. Turkijai įteiktoje notoje sovietų vyriausybės pareiškusi, kad 1936 m. Montreux sudaryta sutartis nepatenkinusi Jucdosios jūros valstybių interesų. Turkija, be to, neišpildžiusi savo įsipareigojimų. Įteiktąją notą siekiama apginti visų Jucdosios jūros valstybių reikalus.

- Berlynas. Čia paskelbta Bavarijos porceliano eksporto programa. Šiuo metu Bavarijoje veikia 50 porceliano įmonių. 25 % porceliano gamybos tenka eksportui.

- Berlynas. Sovietų zonoje veikia 5.000 moterų komitetų.

- Čunkingas. Čiangkaišekas kalbėjo Kulinge. Jis pareiškė, kad dabartinės Kinijos uždavinys padaryti galą daugiauvriasybiniam Kinijos valdymui.

- Otava. Kanados Krašto apsaugos ministras pranešė, kad karinės prievolės įstatymas panaikinamas ir skelbiama amnestija tiems asmenims, kurie nusikalstę tam įstatymui, vengdami stoti į kariuomenę.

- Londonas. D. Britanija dabar stato daugiau laivų negu bet kada per pastintinius 24 metus. Britanijos dabartinė laivų statyba yra didesnė negu visų valstybių drauge.

- Vašingtonas. Baltieji Rūmai yra pateikę kai kuriuos pasiūlymus Palestinos klausimu. Tie pasiūlyimai nėra visai konkrečiai formuluoti. Kol tie pasiūlyimai dar nėra paskelbti, nieko neprenešama.

Naujasis teroras Pragoje /tėsinys/

Taip Vlasovo "vaidukliškoji brigada" tapo mūsų /amerikiečių/ belaisviais. Nė vienas Pragos laikraščiui nebuvo leista užsiminti apie Vlasovo brigadą, kuri padėjo čekams sunkiausioje valandoje. Nieko taip

pat nebuvo rašyta apie rūsų "pasiuntinius". NKVD nevisuomet patinka reklama. Rūsų slaptoji policija vėl gražino čekams tamsius prisiminimus, kurie, kaip jie manė, išnyko amžinai drauge su gestapu.

Vėl kartojasi tie patys dalykai: darbininkai šnipinėja darbdavius; čekų mokytojams "patariamai" išgyvendinti iš mokyklų "politinių" /suprask demokratinį/ auklėjimą. Sklinda kalbos, kad žmonės dirba tam pačiam kambaryje, idėmini vienas kita seka. Vėl plinta anoniminiai laiškeliai, pranešimai ir įskundimai. Vėl grįžo karas meto šnipinėjimas ir persekiojimas.

Vėl čekams suduotas baisiausias smūgis, nes jie manė, kad jau nugalėjo baimę, kuri išnyko amžinai. Juk čekų tauta dėl to ir kovojo. Šis karas buvo vedamas, kad baimė išnyktų visame pasaulyje. Ar ne taip?

Baimė žmones kankino ištisus šešis metus per vokiečių okupaciją ir nudijo jų samonę. Vienas aukštas čekų valdininkas kartą man pasakė: "Nevisuomet galima šią baimę tiksliai nusakyti". "Ji dažnai nėra apčiuopiama. Bet visuomet toji NKVD... Maskvos šešėlis yra visur, ji bus tol, kol paskutinis rusas neišeis iš Čekijos".

Paskutinę savo viešnagės Pragoje dieną aš aplankiau žinomo čekų rašytojo žuvusio vienoje koncentracijos stovykloje, žmogą. Aš buvau su jais susitikęs keletą dienų anksčiau viename pobūvyje pas aukštą vyriausybės pareigūną. Svečių buvo apie trisdešimt, vyrų ir moterų, kurių kiekvienas trumpiau ar ilgiau kalėjo vokiečių kalėjimuose ar koncentracijos stovyklose. Visi be išimties priklausė pagrindiniam sąjūdžiui. Pobūvyje susirinkę svečiai dalinosi išpučiais iš savo notolimos veiklos. Jie kalbėjo apie savo darbą pagrindžio sąjūdyje, lyg tai būtų kasdieniais darbais; jei vienas pačiuodavo gestapą, kitas perimdavo jo vietą. Žymusis rašytojas redagavo slapto laikraštį. Vokiečiai jį nužudė, bet žmonės tęsė jo darbą. Ant knygų spintos stovėjo dvi didelės fotografijos: prezidento Masaryko, su asmenine dedikacija ir paties rašytojo. Jo pašlė dūsave: "Ach, viskas yra taip skirtinga, ko mes tikėjomes. Atrodė, kad atsikratėme vieno prispaudėjo tik, kad kitą gautume". Pabaiga.